

15.8.2017

Perhe- ja peruspalveluministeri
Annika Saarikko
Sosiaali- ja terveysministeriö

Suomen huolestuttava nuuskatilanne

Nuorten nuuskaaminen yleistyy huolestuttavasti siitä huolimatta, ettei nuuskaa saa Suomessa myydä. Kehitys uhkaa paitsi nuortemme terveyttä myös muutoin hyvää kehitystä tupakkatuotteiden käytön vähentämisessä kohti nikotiinitonta Suomea 2030.

Nuuskaa käyttävät erityisen yleisesti alaikäiset ja juuri aikuisiän saavuttaneet nuoret miehet ja pojat (Kinnunen et al 2017 ja Ollila ja Ruokolainen 2016). Markkinoille on myös tullut aiempaa nuuskaa jopa 4-5 kertaa nikotiinipitoisuudeltaan vahvempia tuotteita sekä lukuisia uusia, erityisesti nuoria houkuttelevia makuja ja pakkauksia. Poikien lisäksi tuotteita on alettu kohdentaa myös tytöille (Salminen et al 2017).

EU:n tupakkadirektiivi ei edellytä nuuskalle asetettavaa enimmäistä nikotiinirajaa (kuten savukkeilta ja sähkösavukenesteiltä edellytetään) eikä rajoita makuja ja hajuja nuuskatuotteilta (kuten savukkeilta rajoitetaan). Suomen tupakkalaissa on sähkösavukkeiden hajuja ja makuja koskeva rajoitus, mutta siinä ei aseta rajoituksia henkilökohtaiseen käyttöön tuotavan nuuskan nikotiinipitoisuuksille, mauille tai hajuille.

Aiempi tupakkalaki rajoitti nuuskan tuonnin henkilökohtaiseen käyttöön 1500 grammaan ja korkeintaan 30 rasiaan; uuden lain mukaan saa tuoda korkeintaan 1000 grammaan nuuskaa ilman rasiämäärän rajoitusta. Koska yleisintä eli pussinuuskaa myytiin aiemmin yleensä noin 25 gramman rasioissa, sai pussinuuskaa käytännössä tuoda edellisen lain aikana 750 grammaa. Käytännössä tuotava nuuskamäärä nousi, kuten tupakkalain perusteluissakin uumoiltiin. Nykyisin nuuskaa myydään yleisesti myös alle 10 gramman rasioissa.

Lausuntokierrokselle 8.9.2015 lähetetyssä lakiluonnoksessa korkeimmaksi sallituksi henkilökohtaiseen käyttöön tuotavaksi nuuskamääräksi esitettiin 500 grammaa. Itse lakiluonnoksen määrä oli kaksinkertaistunut ja samalla lain perusteluihin oli lisätty laivanvarustajien lupaus parantaa nuuskan valvontaa tekemällä matkalippuihin merkintä nuuskan myynnistä (HE 15/2016 vp, sivu 60).

Suomen Syöpäyhdistys on selvittänyt vuosina 2015- 2017 sitä, millä tavoin nuuska kulkeutuu nuortemme suihin. Nuuska tulee pääsääntöisesti Suomeen Ruotsista pohjoisrajamme yli - erityisesti Haaparannasta - sekä ruotsinlaivoilta. Haaparantaan on rajamme tuntumaan muodostunut isojen nuuskakauppojen keskittymä palvelemaan pääasiassa suomalaisia asiakkaita. Ruotsin lain mukaan matkustaja saa viedä nuuskaa vain henkilökohtaiseen käyttöön tai lahjaksi henkilökohtaiseen käyttöön, mutta tämä rajoitus – sen paremmin kuin Suomenkaan tuontirajoitus - ei näy Haaparannan nuuskakauppojen toiminnassa. Nuuskaa ostetaan myös Uumajan laivaterminaalista (Salminen et al 2017).

Suomen Syöpäyhdistyksen selvitysten mukaan ruotsinlaivoilta myydään Ruotsista Suomeen suunnatussa liikenteessä nuuskaa enemmän kuin sitä saa tuoda maahan: Vuosina 2015-2017 tehtiin laivoilla yhteensä 12 nuuskan koeostoa: kunakin vuonna neljällä laivalla, joista kolme Suomen lipun ja yksi Ruotsin lipun alla. Koeostoissa ostettiin kerralla 2000 grammaa nuuskaa eikä ostoa kertaakaan kielletty. Kun tiedotimme vanhan tupakkalain

aikana tehdyistä vuoden 2015 tuloksista 28.8.2015¹ ja uuden tupakkalain aikana tehtyjen koeostojen tuloksista 11.1.2017², laivanvarustajat lupasivat korjata tilanteen. Kuten tiedotimme 29.5.2017, toukokuussa 2017 tehdyissä koeostoissa tilanne oli edelleen epätydyttävä: Kaikilla neljällä koeostokerralla myytiin 2000 grammaa nuuskaa. Yhdellä laivalla ostosta tehtiin merkintä maihinnousukorttiin ylitystä mainitsematta ja kahdella laivalla mainittiin koeoston yhteydessä, että määrä ylitti sallitun. Maininnasta huolimatta tällöinkin ostajalle myytiin 2000 grammaa.³

Suomessa nuuskaa välitetään erilaisten epävirallisten verkostojen kautta. Poliisin mukaan myyntiä tapahtuu muun muassa kioskeista ja kaverivälityksen kautta. Suomen Syöpäyhdistyksen vuonna 2015 tehdyn selvityksen mukaan facebookin kymmeniä tuhansia jäseniä omaavat nuuskaryhmät keskittyvät nuuskan myyntiin ja ostoon. Löydöksistä tiedotettiin 28.8.2015 seminaarissa¹, jossa mukana oli myös STM:n, poliisin ja tullin edustajat. Keskusteluissa tullin ja poliisin edustajien kanssa selvisi, ettei kumpikaan viranomainen priorisoi nuuskavalvontaa. Tulli on sittemmin tehostanut pohjoisrajan valvontaa mm. osana pakolaisten liikkumista koskevaa valvontaa sekä hankkinut myös ensimmäisen nuuskakoiransa.

Tilanteen parantamiseksi ja nuortemme suojaamiseksi nuuskalta Suomen Syöpäyhdistys ehdottaa, että 29.6.2017 asetettu tupakka- ja nikotiinipolitiikan työryhmä selvittää seuraavien muutosten tekemistä tupakkalakiin:

- 1) matkustajille sallittu nuuskan maahantuonti henkilökohtaiseen käyttöön rajoitetaan korkeintaan 500 grammaan ja korkeintaan 30 rasiaan
- 2) henkilökohtaiseen käyttöön tuotavalle nuuskalle asetetaan seuraavat rajoitukset:
  - a. määritetään korkein sallittu nikotiinipitoisuus
  - b. rajoitetaan tuonti nuuskatuoteisiin, joissa ei ole tunnusomaisia makuja tai hajuja
- 3) laivanvarustajat veloitetaan valvomaan, ettei laivoilta myydä matkustajille enempää nuuskaa kuin, mitä matkustaja saa tuoda maahan
- 4) tupakkatuotteiden maahantuonti henkilökohtaiseen käyttöön rajataan EU-määräysten (direktiivi 2007/74/ artikla 8) minimimäärän mukaisesti nykyisen maksimimäärän sijasta.

Tupakkalakiin tehtävien muutosten lisäksi pyydämme, että ministeri

- 1) ottaa nuuskatilanteen parantamisen esille ministerikollegoidensa kanssa, erityisesti koskien:
  - a. Tullin toimia nuuskan salakuljetuksen kitkemiseksi
  - b. Poliisiin toimia nuuskan laittoman myyntiin ja välityksen kitkemiseksi
- 2) ottaa Suomen hankalan nuuskatilanteen puheeksi ruotsalaisen ministerikollegansa kanssa
- 3) keskustele laivanvarustajien kanssa toimista, joilla laivanvarustajat lunastavat antamansa ja tupakkalain perusteluissa mainitun lupauksen.

Suomen Syöpäyhdistys toivottaa menestystä työllenne.

Suomen Syöpäyhdistys ry

Sakari Karjalainen
pääsihteeri, LT, dosentti

Eeva Ollila
ylilääkäri, terveyden edistäminen, LT, dosentti

¹ <https://www.syopajarjestot.fi/ajankohtaista/tiedotteet/selvitys-nuuskan-laittoman-kaupan-valvonnassa-puutteita/>

² <https://www.syopajarjestot.fi/ajankohtaista/tiedotteet/59554/>

³ <https://www.syopajarjestot.fi/ajankohtaista/tiedotteet/nuorten-kayttama-nuuska-aina-paatynyt-heille-laittomasti/>

Viitteet:

Kinnunen J, Pere L, Katainen A, Ollila H, Rimpelä A. Nuorten terveystapatutkimus 2017: nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö sekä rahapelaaminen. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2017:28

Ollila H, Ruokolainen O. Tupakkatuotteiden yhteiskäyttö yläkouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa 2000-2015. Tutkimuksesta tiiviisti 2/2016. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2016.

Salminen P, Fonselius R, Olilla E. Uusi tupakkalaki tuli – miten kävi nuuskan maahantuonnin? Yhteiskuntapolitiikka 82 (2017):1, <https://www.julkari.fi/handle/10024/131759>

Jakelu:

perhe- ja palveluministeri Annika Saarikko

kansanedustaja, sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Tuula Haatainen, eduskunta

johtaja Kari Paaso, STM

Tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän jäsenet:

johtaja Ilkka Oksala, Elinkeinoelämän keskusliitto

professori Heikki Hiilamo, Helsingin yliopisto

kansanedustaja Susanna Huovinen, eduskunta

neuvotteleva virkamies Meri Paavola, sosiaali- ja terveysministeriö

kansanedustaja, professori Pekka Puska, eduskunta

pääsihteeri Matti Rautalahti, Suomalainen Lääkäriseura Duodecim

hallitusneuvos Merja Sandell, valtiovarainministeriö

puheenjohtaja Olli Simonen, Lääkärit Tupakkaa vastaan –verkosto (DAT)

toiminnanjohtaja Mervi Hara, Suomen ASH

ylitarkastaja Reetta Honkanen, Valvira